

Къугъун "БРЕЙН-РИНГ" (Сложный предложение) 7 класс

МБОУ «Гимназия 56»

Учитель: Гаджиева З.К.

Метлеб: лезги ч1алай аялриз авай чирвилер ахтармишун; сложный предложенидай авай чирвилер мягкемарун; ч1ал гегъеншарун.

Тадаракар: эмблемаяр, карточкаяр, доска.

Къугъунин финиф.

Къе чи кабинетда къве команда гуъруьшмиш жезва «Рагъ» «Варз». Гуъурметлу дустар, буюр лезги ч1алан вилайтдиз, сложный предложенидин к1вализ!

Чи къугъунин девиз:

"Лезги ч1ал дериндай чира!"

Къугъунин къайдаяр: суал гайила, ни фад гъил хкажайт1а, гъа командади жаваб гузва. Жаваб гъазуриз са декъикъа гузва. Гъи командади гзаф баллар къазанмишайт1а, гъам гъалиб жеда. Чкадилай гъарайдач(командадин балл ат1уда).

Ша чун командайрихъ галаз таниш жен.(командайри чпин девизар лугъузва, иштиракчийрин т1варар къазва).

1. Ни фад лугъуда? (Гъи командади фад гъил хкажайт1а, гъада жаваб гуда. Гъар дуъз жавабдай са балл)

1.Синтаксисдин уълчмеяр гъибур я?(Ибара ва предложение)

2. Сложный предложение кvez лугъуда? (Къвед ва я къведалай гзаф паярикай ибарат тир, чпихъ къилдин диб авай, виридахъ санал манадин, къурулушдин ва интонациядин жигъетдай садвал авай предложенидиз сложный предложение лугъуда)

3. Сложный предложенидинни простой предложенидин кьурлушда авай тафаватлувилер. (Простой предложение жуьреба-жуьре формайра авай гафарикай ибарат я, сложный предложение-са шумуд уьлчмедикай(паюникай))

4. Предложенидин паярин арада авай алакьаяр кьалурзавай такьатриз килигна, СП шумуд жуьрединбур жеда? (2: союзар квай СП, союзар квачир СП)

5. Сложный предложенидин паярин арада шумуд жуьре алакьа жеда? (Барабарвилин ва табийвилин)

6. Союзар квай СП гьихьтинбур жеда? (Сложносочиненный ва сложноподчиненный)

7. Сложный предложенийрин паяр гьик1 алакьаламиш жеда? (Интонациядин, союзрин, союзвилин гафарин ва глаголдин формайрин куьмекдалди)

8. ССП-рин паяр галк1урзавай союзрин жуьреяр гьибур я? (Галк1урунин, паюнин, кьаршивилин)

9. ССП квез лугьуда? (Кьвед ва я кьведалай артух паяр авай, са пай муькуьдалай аслу тушир, сад муькуьдаз табий тушир, чеб барабарвилин союзрин ва интонациядин куьмекдалди галк1урнавай сложный предложенидиз ССП лугьуда)

10. ССП-да авай паярив гекьигаила, СПП-диз гьихьтин тафаватлувилер ава? (СПП са пай муькуь паюнилай аслу жезва, са пай муькуь паюниз манадин ва грамматикадин жигьетдай табий жеда)

11. СПП табий предложенийрин жуьреяр. (Ачухардай, определенидин, обстоятельстводин)

12. Обстоятельстводин табий предложенийрин мисалар гьваш, жуьре тайинара. (Месела: Чна хьсан к1елна к1анда. Аялри чуьлдай гзаф кьарникьузар к1ват1на. Аялри чуьлдай иер цуьквер к1ват1на. Вили цава гьетери нур гузва. Пакамахь кьайи шагьвар акьатна .Зегьметди инсандин уьмуьр гуьрчегарда. Кьецел кье пакамахь пис кьай акьатна.)

13. Союзар квачир СП-да гьихьтин препинанидин лишанар эцигда?

(Запятой, точкани запятой, тире, кьве точка)

14. Предложенидин жуьре тайинара. Нефсинин гарданда зунжур тун тавурт1а, кар жеда ч1ур (С. С.) (СПП)

15. Вахтунин табий предложение квай СПП мисал гьваш.

16. Гьавиляй, гьаниз килигна союзвилин гафарин куьмекдалди алакьаламиш жезвай табий предложенидин жуьре? (Нетижадин)

17.Са шумуд табий предложение квай СПП мисал гьваш.

18. СПП-кай ССП арадиз гьваш. Булахдин яд гьикьван яргъаз акьатайт1ани, адан дад артух жедач.(И. Г.) (Булахдин яд яргъаз акьатда, амма адан дад артух жедач)

19. Ганвай предложенийрикай СПП тук1уьра. Аялри лезги ч1алан тарс чирнавай. Муаллимди хьсан кьиметар яна.

20. Предложенийриз баянар це.

Зун дарвиле туна вуна-

Зал душманар хьуьрезва(Е. Э.)

Зун дарвиле туна вуна, гьавиляй зал душманар хьуьрезва(Е. Э.)

(Синонимар тир СП, СП-дин са паюни муькуь паюна лугьузвай кардин нетижа кьалурзава, 1 союзар квачир СП, 2 нетижадин табий предложение квай СПП)

2.Предложенидин кьат1 давамар хьия. Гьар са командади акси командадиз предложенидин кьат1 лугьузва, абуру адакай са ССП ва са СПП тук1уьрда.(Дуьз жавабрай 2 балл)

3.Предложение кьалура. Муаллимди ганвай предложенияр аялри доскадал кьалурна к1анзава. Ни фад ва дуьз кьалурайт1а, гьам гьалиб жеда.(1балл)

Командада авай аялри чпин арада везифаяр тайинарзава.(кьилин предложение, табий предложение, препинанидин лишан, союз, союзвилин гаф, глаголдин форма)

Цава гьикьван гзаф гьетер хьайит1а, ам гьакьван экуь жеда(Р. Гь.)

Куьчеда ахьтин циф авай хьи, кьве камунин яргъа авай зат1 аквадацир.

Зун хуьруьз т1имил хквезва лагъана, куьн инжиклу жемир.

4. Са гьарфуникай СП туьк1уьра.

Са гьарфунилай башламиш жезвай гафар кваз СП туьк1уьрна к1анзава.

Нин предложенида гзаф гафар хьайит1а, гьам гьалиб жеда.

Нетижаяр кьун, гьалиб хьайибур тайинарун.